

CAPVT XXII.

Temperantia medieta est intemperantia, & stuporis illius qui est ab omni sensu voluptatis remotus. Nā temperantia, ac prorsus virtus omnis, habitus est optimus. At optimus habitus, optimi est. Optimum verò, inter excessum, defectumque medium : quandoquidem utrunque reddi vituperatione dignos, tā id quod nimium quā id quod parum. Proinde si optimum medium, & temperantia inter intemperantiam, & stuporem illum est quādam medietas. Horum itaque fuerit quādam medietas. Temperantia autem circa voluptates, & agrimonias verfatur : non tamen omnes, & quæ ex omni re capiantur. Neque enim si quispiam picturæ, aut statuar, vel huiusmodi alterius oblectetur aspectu, erit iam intemperans. Similiter ne audiendo quidem, aut olfactuendo, sed in eis voluptatibus, quæ in tactu sint, & gustu. Neque verò vir temperans talis erga eas ipfas erit, ut nullo omnino vilius earum desiderio tangatur (itu pidus est, sensuque caret, si quis est eiusmodi) sed qui tangatur quidem, at non iis teneatur ita, ut supra modum iis indulgens omnia alia præ ipsis negligat. Nam quicumque ab excessu talium voluptatum abstinerit, vel metus, vel cuiuspiam alterius rei causa, temperans non est. Neque enim cætera animalia (præter hominem) dicimus temperantia quòd ab ipsis ratio absit, qua honestum deligimus. Omnis siquidem virtus, honestum est, & ad honestum tendit, proinde erit temperantia circa voluptates, & agrimonias, easque in tactu, gustuque progenitas. Demum consequens est, ut de mansuetudine dicamus, & quid, & in quibus sit.

CAPVT XXIII.

Mansuetudo igitur est inter iracundiam, & iracundiæ cessationem. Omnino autem existimantur virtutes, medietates esse. Quòd autem sint medietates, hinc facile quis dixerit. Nam si quod optimum, in medietate est collocatum, estque virtus, habitus optimus, atque optimum est medium : virtus ergo sit mediū, necesse est. Quòd sanè certum singula considerantibus est. Nam quia iracundus est, qui usquequaque, & plurimum excandescit, qui quidem iure vituperatur: (non enim decet usquequaque excandescere, aduersus omnes, aut omnino ac semper: necque contra ita habere ut aduersus neminem unquam : nam is quoque iure vituperatur, ut qui re nulla moueatur)

A Κεφάλαιον κβ.

Σωφροσύνη δ' ἐστὶ μέσότης ἀκολασίας καὶ ἀναισθησίας τῆς πρὸς τὰς ἡδονάς. ἔστι γὰρ ἡ σωφροσύνη, καὶ ἀπλῶς ἀπασα ἀρετὴ, ἕξις ἢ βελτίστη ἢ δὲ βελτίστη ἕξις, τῆ βελτίστου ὄντι. βέλτιστον ὃ τῆς ὑπερβολῆς καὶ τῆς ἐνδεείας τὸ μέσον· κατ' ἀμφότερα γὰρ εἰσι φεκτοί, καὶ κατ' ὑπερβολὴν, καὶ κατ' ἐνδεΐαν. ὥστε ἐπὶ τὸ μέσον βέλτιστον, ἢ σωφροσύνη μέσότης τις ἀπὲν ἀκολασίας καὶ ἀναισθησίας· μέσότης μὲν ἀπὲν τούτων, ἔστι δὲ σωφροσύνη πρὸς ἡδονάς καὶ λύπας· οὐ πάσι δ' οὐδὲ τὰς πρὸς πάντα, καὶ γὰρ εἰ τις ἦδὲ) θεωρῶν γραφίαν, ἢ ἀειδιάντα, ἢ πᾶσι ἄλλοις τῶν τοιούτων, καὶ δὴ οὐκ ἀκολαστος. ὁμοίως δὲ οὐδὲ πρὸς ἀκούσας, οὐδὲ πρὸς ὀσφρησίμας· ἀλλ' ἐν ἡδοναῖς τῆς πρὸς ἀφίαν καὶ γένειον. οὐδὲ δὲ πρὸς ταύτας αἰσθησάμενοι ἔστι οὕτως ἔχον, ὥστε μὴδὲ ὑπὸ μίας τῆς τοιούτων ἡδονῶν μὴδὲ πάσῃ, (ὁ μὲν γὰρ τοιούτος, ἀναισθητός) ἀλλ' ἢ δὴ ὁ πάσῃ καὶ μὴ ἀγρόμενος. ὥστε εἰς ὑπερβολὴν αὐτῆς ὀπλοῦσαν, πᾶσι ταῖς πρὸς αὐτὴν παύεσθαι παύεσθαι, καὶ αὐτὸν γὰρ τὸν ἢ αὐτῆς κελεύει ἐνεκεν, καὶ μὴ ἄλλου ἀφροσύνητος, σώφρονα. ὥστε γὰρ τῶν τοιούτων ἡδονῶν τῆς ὑπερβολῆς ἀπέχεται ἢ διὰ φόβον, ἢ δι' ἄλλο τι τῆς τοιούτων, οὐ σώφρονα. οὐ γὰρ ταῖς ζῶα λέγοντες ἔστι σώφρονα ἕξιν ἀνθρώπου, διατὸ μὴ εἶναι ἐν αὐτῆς λήρῃ, ἀφροσύνηζοντες τὸ κελεῖν ἀφροσύνηται, πᾶσι γὰρ ἀρετὴ τῆς κελεύει, καὶ εἰς τὸ κελεῖν ὄντι. ὥστε εἰναι ἀπὲν σωφροσύνη πρὸς ἡδονάς καὶ λύπας, καὶ ταύτας τῆς ἐν ἀφίῃ καὶ γένειον γινόμενας. ἐχρόμενον δ' ἀπὲν τούτου λέγειν ἔστι πρὸς ἀφροσύνητος καὶ τὴν ὄντι, καὶ ἐν πᾶσι.

Κεφάλαιον κγ.

Εστιν οὖν ἡ ἀφροσύνη ἀπὲν μέσον ὀργῆς καὶ ἀσφροσύνης καὶ ἀσφροσύνης· καὶ ὅλας δὲ ἀσφροσύνησιν ἀφροσύνη μέσότητες τινες εἶναι. ὅτι δ' εἰσι μέσότητες, καὶ ἕτως ἀπὲν εἰς τοὺς εἰ γὰρ ὄντι ἐν μέσότητι τὸ βέλτιστον, ἢ δ' ἀρετὴ ὄντι ἢ βελτίστη ἕξις, βέλτιστον δ' ὄντι τὸ μέσον, ἢ ἀρετὴ ἀπὲν τὸ μέσον. δῆλον δὲ ἔστι μᾶλλον καὶ κατ' ἐκείνων σκοποῦσιν. ἐπειδὴ γὰρ ὄντι ὀργῆς ὁ πᾶσι καὶ πάντως, καὶ ὅτι πλείον ὀργῆς ὀργῆς, καὶ φεκτός ὃ τοιούτος (ἔτι γὰρ πᾶσι δὲ ὀργῆς εἶναι, οὐτ' ὅτι πᾶσι, ἔτι πάντως καὶ αἰετ' ἐπὶ αὐτῶν πᾶσι ἕτως ἔχῃ δὲ, ὥστε μὴ δὲ μὴ μὴποτε καὶ γὰρ οὐκ ἀφροσύνητος ἀναισθητός